ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ
ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՓԱՐԶ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԹԵՐԹ

(1920 — 1940)

ՀԱՏՈՒԿ ԹՈՂԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ (ԵՐԵՎԱՆ) *)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԸ

«Հայկական սովետական գրականության հարյուրը» հոդվածների ժողովածուի հրատարակությունը նվիրված է Հայկական սովետական գրականության 20-ամյակին։ Ժողովածուի հոդվածները ներկայացնում են հայ սովետական գրականության զարգացման ուղին, նրա ձեռքբերումները, ինչպես նաև թերությունները։ Հոդվածներից մի քանիսը հրատարակվում են առաջին անգամ։

Ժողովածուի հեղինակներն են՝ Ա. Ալազանը, Ա. Ասլանյանը, Ա. Բակունցը, Ե. Չարենցը, Ա. Ջրբաշյանը, Ս. Զորյանը, Ա. Իսահակյանը, Ա. Հովհաննիսյանը, Ա. Մնացականյանը, Ա. Շիրվանզադեն, Ե. Տեր-Հովհաննիսյանը, Ա. Ֆադեևը, Ա. Ֆրանսը, Ե. Չարենցի անվան գրականության և արվեստի ինստիտուտի աշխատակիցներ Ա. Ալպոյաճյանը, Ա. Աղայանը, Ա. Աղաջանյանը, Ա. Ասատրյանը, Ա. Գրիգորյանը, Ա. Դանիելյանը, Ա. Թամրազյանը, Ա. Խաչատրյանը, Ա. Հարությունյանը, Ա. Մարգարյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Մուրադյանը, Ա. Նազարյանը, Ա. Պետրոսյանը, Ա. Սարինյանը, Ա. Սարյանը, Ա. Սիմոնյանը, Ա. Ստեփանյանը, Ա. Տեր-Ղևոնդյանը, Ա. Ֆարմանյանը, Ա. Քոչարը, Ա. Օհանյանը, Ա. Օհանջանյանը, Ա. Պապյանը, Ա. Ռշտունին, Ա. Սահակյանը, Ա. Սարգսյանը, Ա. Վարդանյանը, Ա. Վարդումյանը, Ա. Տեր-Վարդանյանը, Ա. Տեր-Հովհաննիսյանը, Ա. Տեր-Ոհանյանը, Ա. Տեր-Սահակյանը, Ա. Տեր-Սիմոնյանը, Ա. Տեր-Ստեփանյանը, Ա. Տեր-Վարդանյանը, Ա. Տեր-Վարդում

ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱՍԸ

* Երկու գծուն «Bigaro» լրագրում կարդում ենք հետևյալ հետաքրքրական տողերը.

Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի ներքին գործոց նախարարությունը ստիպված է եղել ստեղծել հատուկ հանձնաժողով, որ զբաղվի Ռուսաստանի հրեաների գաղթականության հարցով։ Այդ հանձնաժողովի նախագահ է նշանակված Ռուսաստանի սենատոր Պոբեդոնոսցևը։ Հանձնաժողովի անդամներ են նշանակված Ռուսաստանի տարբեր նահանգների կուսակալները։ Հանձնաժողովի նպատակն է՝ ուսումնասիրել հրեաների գաղթականության հարցը և ներկայացնել իր կարծիքը։ Ինչպես հայտնի է, հրեաների գաղթականությունը Ռուսաստանում ամենից շատ զարգացել է Ռուսաստանի հարավային նահանգներում։ Հարավային նահանգների կուսակալները, որոնց հետ հանձնաժողովը սկսել է նամակագրություն, ամենքն էլ հայտնել են, որ հրեաների գաղթականությունը Ռուսաստանում ամենից շատ զարգացել է Բեսարաբիայում։ Ինչպես հայտնի է, Բեսարաբիայում հրեաների թիվը հասնում է 250 հազարի։ Ռուսաստանի հրեաների գաղթականության հարցով հետաքրքրվող հանձնաժողովը Բեսարաբիայի կուսակալից պահանջել է, որ նա հայտնի իր կարծիքը։ Կուսակալը պատասխանել է, որ Բեսարաբիայում հրեաների գաղթականությունը ոչ միայն վնասակար չէ, այլև շատ օգտակար։ Հրեաները, ասում է կուսակալը, Բեսարաբիայում զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ, ինչպես և ռուս գյուղացիները։ Հրեաները Բեսարաբիայում ունեն 50 հազար դեսյատին հող, որ ռուս գյուղացիները վարձով են վերցրել հրեաներից։ Հրեաները Բեսարաբիայում ունեն 50 գյուղ, որոնցում ապրում են 20 հազար հրեա գյուղացիներ

ՄՇԱԿ

ՈՒՐԱՀԱՆ, 17 ապրիլի.

(«Ռուսկայ Մուսլ»)

ՏՈՒՐՔԻԱՅԻ ԵՎ ՊԱԼԿԱՆՅԱՑ

Ղրիմի Ռուսական Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահում ապրիլի 19-ին տեղի ունեցավ Ռուսական Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի անդամների ընդհանուր ժողովը, որի ժամանակ ընթերցվեցին հետևյալ զեկուցումները.

ա) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի 1895 թվականի գործունեության մասին զեկուցումը։

բ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի 1895 թվականի ֆինանսական հաշվետվությունը։

գ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի 1896 թվականի նախահաշիվը։

դ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի կանոնադրության նոր խմբագրությունը։

ե) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

զ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

է) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ը) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

թ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ժ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ի) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

լ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

խ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ծ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

կ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

հ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ձ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ղ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ճ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

մ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

յ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ն) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

շ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ո) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

չ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

պ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ջ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ռ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ս) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

վ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

տ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ր) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ց) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ւ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

փ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ք) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

և) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

օ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ֆ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԵՎ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Ղրիմի Ռուսական Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ա) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

բ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

գ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

դ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ե) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

զ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

է) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ը) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

թ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ժ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ի) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

լ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

խ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ծ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

կ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

հ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ձ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ղ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ճ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

մ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

յ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ն) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

շ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ո) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

չ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

պ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ջ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ռ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ս) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

վ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

տ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ր) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ց) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ւ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

փ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ք) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

և) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

օ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ֆ) Ընկերության Ժողովրդական Համալսարանի Ընթերցասրահի գրադարանի գրքերի ցուցակի նոր հրատարակության մասին։

ՅԱՂՈՒՍՏԱԿՎԱԾ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԴՈՒՔԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԻ

Ք. Ջուլխարում։

Ֆոտոգրաֆ Գրիգոր Գրիգորյանին, նրա դուքանի համար, հուշարձանի համար, հուշարձանի համար, հուշարձ

հայերին կառնի իւր հովանաւորութեան տակ։ „Daily News“-ի թղթակիցը հայոց եկեղեցու կաթոլիկութեան հետ միանալը միակ հնարն է համարում, որով բոլոր հայերը կապատուեն մահմեդական դառնալուց։

—

Կ. Պօլսից գրում են „Daily News“-ին. «Թուրք խոստացել է անզղջական, ռուսաց, ֆրանսիացոց դեսպաններին վճարել Ջէդդայում հիւպատոսների վրայ յարձակուելու փոխարէն վնասները, բայց մինչև ցայսօր ոչ մի գրաւոր խոստումն չէ տալիս։ Թէ երբ կը վճարի իւր պարտքը, յայտնի չէ։ Ծովային զինուորներին պաշտօն տուող կապալառուն մնրժում է այլ ևս միս տալ, որովհետև իշխանութիւնը չէ վճարել պայմանագրով նրան հասանելիք գումարը։ Սուլթանը այդ իմանալով, հրամայել է կապալառուին հասանելիքը վճարել իւր սեփական միջոցներից և զինուորներին այժմ կրկին միս են տանում։

Մայրաքաղաքում չարունակում են բանտարկել հայերին։ Այս օրերս բանտարկեցին մի հայ վարդապետ, այն Դամատեանի եղբօրը, որի անունը յայտնի է Սասունի դէպքերից։ Բանտարկուած են նոյնպէս մի քանի Թուրքեր, որոնց համար կասկած կայ, թէ երիտասարդ Թուրքական կուսակցութեան անդամներ են։

—

Կ. Պօլսից հեռագրում են ֆրանսիական „Temes“ լրագրին, թէ Թուրք Պետերբուրգի ռազմական դեսպանից լուր է ստացել, որ իբր թէ Ռուսաստանի և Բուլղարիայի մէջ համաձայնութեան դաշնագիր է ստորագրուել և իբր թէ այդ դաշնակցութեան շուտով կըմիանայ նաև Սերբիան։

—

Կ. Պօլսից հեռագրում են „Corr. Bur.“-ին ապրիլի 19-ից, թէ ֆրանսիական և իտալական դեսպանները պահանջում են Թրնից վարձատրել կաթոլիկներին այն վնասների փոխարէն, որ նրանք կրել են Փոքր-Ասիայում տեղի ունեցած անկարգութեանց ժամանակ։

—

Լօնդօնից «Ռուսաց գործակալութիւնը» հեռագրում է „Primrose Zeague“-ի տարեկան ժողովում (ապրիլի 17-ին) ասրքիլ Սոլզբերիին մի ճառ խօսակ, որով չօշափեց Իօհաննէսբերգի յեղափոխական կոմիտէի պարապուլների ձահուան պատուիրը և Կրիւգերի հեռագրները, որ խոստացել է ներումն չնորհել նրանց։ Մարքիզը յոյս յայտնեց, թէ Կրիւգերը չի կամենալ օգտուիլ այն արտօնութիւնից, որով իւր ձեռքն են ընկել նրա քաղաքական հակառակորդները։

Հայաստանի վերաբերմամբ Սոլզբերիին ասեց, թէ կառավարութիւնը հետևում է նախորդ կաբինետի քաղաքականութեան, այսինքն քաղաքական բարեկամական խորհրդների, ըստ որում Եւրոպան չկամեցաւ միահամուռ ճնշումն գործ դնել սուլթանի վրայ։ Հակառ է կառավարութեանը անյաջողութեան համար մեղադրել, որովհետև այդ քաղաքականութիւնը նրա նախորդի սկսածն է։ Ի վերջոյ մարկիզն ասաց, թէ ինքը մնում է իւր նախկին կարծիքին, այսինքն, թէ Դօնգօրեան արշաւանքը բոլորովին չէ հակասում այն պարտաւորութիւններին, որ ստանձնել է Անգլիան Եգիպտոսի վերաբերմամբ։

—

Ամսոյս 12-ին Ռէյտէրի գործակալութեան հեռագրում է Կ. Պօլսից. Երէկ վեց պետութեանց դեսպանատների թարգմանները հետևել յայտարերը տուին արտաքին գործերի նախարար Թևֆիկ փաշային.

Վեց պետութեանց դեսպանները լսեցին, թէ Զէյթունի վրայ մի մահմեդական կայմակամ է նշանակուած և թէ Թուրք կիսապաշտօնական կերպով հաստատել է նրան այդ պաշտօնում։ Անյայտ չէ Դրան, որ քրիստոնեայ կայմակամ նշանակելու պայմանն առաջին տեղն էր բռնում ռէֆորմների ընդունուած ծրագրի մէջ և որ յետոյ դեսպաններն առաջարկել էին նոյն պայմանը իրրև անհրաժեշտ յոգուած Զէյթունցոց հնազանդութեան փոխարէն։ Դեսպանների պատասխանատուութիւնն այս դէպքում չօշափուած լինելով, նրանք պաշտօնապէս հրաժարում են Դրան կատարել իւր պարտքը։

Դրազօմանները պահանջեցին, որ խնդիրն անմիջապէս քննութեան առնուի, և նախարարներն այժմ մի պատասխան շաբաթրելու վրայ են։

Մուշի նահանգապետը, որ յայտնի է իւր զովելի եռանդով քաղաքն անդորը պահելու մասին և որ քրիստոնական շարժէ դ'աֆէը միատր Հերբերտի միջնորդութեամբ պատուանդան էր ստացել սուլթանից, այժմ յետ է կանչուած, ինչպէս ասում են, պալատական խարդաւանքների չնորհիւ։

Պետական պանձարանի դրութիւնը հետզհետէ վատանում է։ Դրամի կարօտ է մանաւանդ ծովային նախարարութիւնը, նաւաստիները երկու օրէ ի վեր միս չեն ստացել, իսկ սպաները երեք շաբաթէ ի վեր, որով հայմայթիչը, որին պարտք են տասնհինգ հազար ոսկի, այլ ևս անկարող է պէտք եղած պաշարը հասցնել։ Սուլթանը հրամայեց իւր տալ նաւաստիներին, մինչև որ կարելի լինի նորից միս տալ։

Նախարարի խորհուրդն գրաւուած է եւրոպական նահանգներին տրուելու ռէֆորմների համար մի ծրագիր պատրաստելով։

—

«Ռէյտէրի» գործակալութեան հեռագրում են Կ. Պօլսից, որ Թուրք Զէյթունում թուրք կայմակամ նշանակելու առթիւ դեսպանների բոլորին պատասխանել է, թէ այժմ նըպատակահարմար չէ կատարել պետութեանց պահանջը, որովհետև թէ քրիստոնեաներից կայմակամ նշանակուելն, թուրք ժողովուրդը կըգրգռուի։

—

Կրէտէ կղզում ծագած անկարգութեան մասին «Ռիրժեվ. Վեդ.» ապրիլի 9-ին հաղորդում է հետևեալ մանրամասնութիւնները.—«Եպիսկոպոսի պիւրոմ, Ապօկօրոնի գաւառում անցեալ կիւրակէ օր ընդհարումն է պատահել ապստամբների և տաճիկ զինուորների մէջ։ Առաջ կրէտացոց վրայ յարձակուեցին տաճիկ զինուորները, որոնք ժողովուած էին պահականոցներից մէկի աշտարակում։ Սկսուեց տաք հրացանաձգութիւն և թուրքերը մնացին պաշարուած իրանց աշտարակի մէջ։ Նրանց օգնութեան հասան մօտակայ աշտարակի մէջ եղած զինուորները, բայց կրէտացիք նրանց ևս յետ մղեցին։ Միայն զիշերը վրայ հասնելուց յետոյ հրացանաձգութիւնը դադարեց։ Այդրան ժամանակում ընդհարման լուրն արդէն հասել էր Թէմիմօ և այնտեղից արագութեամբ զօրք ուղարկեցին անկարգութեանց տեղը։ Հետևեալ ամբողջ օր երկու կողմից ևս հրացանաձգութիւնը չարունակում էր, մինչև որ վերջապէս ապստամբների փամփուշտները վերջացաւ և նրանք յետ կացան թուրքերին պաշարելուց։ Կռուի ժամանակ սպանուեցին 40-ից աւելի թուրքեր և մի քանի կրէտացիներ։ Զորքակոչի ընակիչները փախել պահուել են լեռներում։

Այսօր ստացուած են այն ընդհարման մանրամասնութիւնները, որ տեղի է ունեցել մահմեդականների և հայերի մէջ Հալէպի մօտ Կիլլիսում։ «Անկարգութեանց ժամանակ սպանուած են մօտ 100 հայեր. շատ հայերի տներ և խանութներ կողոպտուած են։ Ուշագրութիւն են գարձնում այն տարօրինակ հանգամանքի վրայ, որ անկարգութեանց ժամանակ իրանց պաշտօնավայրերից բացակայ են եղել թէ կայմակամը, թէ Կիլլիսի զինուորական հրամանատարը, իսկ բերդապահ զօրքը իւր զինավարժութիւնն անում էր քաղաքից դուրս։ Հալէպի ընդհանուր հիւպատոսին խոյն տեղեկութիւն տալն Կիլլիսի անկարգութեանց մասին և նա անմիջապէս այնտեղ զօրք ուղարկեց հանգստութիւնը վերականգնելու նպատակով։ Կիլլիսի անկարգութիւնը նորից վրդովեցին Հալէպի նահանգի հայերին և կրկին վայր ձգեցին առևտուրը, որ նոր-նոր սկսել էր վերակենդանանալ։ Այդ հանգամանքն առանձնապէս աչքի է ընկնում Ա. Լիբսանդրիայում առևտրական քաղաքում, որտեղ բրիտանեաների և Լիւրքերի յարաբերութիւնները չափազանց լարուած են։ Այստեղ ընդհարումն է պատահել նոյնպէս տաճկական „Broult“ զինուորական նաւի նաւատի զինուորների և անգլիական նաւաստիների մէջ։ Անգլիական զօրապետի հրամանատարն խնդոյն պաշտօնական համազգեստով գնաց կայմակամի մօտ և բաւարարութիւն պահանջեց։ Ցայսմիկ չէ, թէ ինչով է վերջացել այդ այդելութիւնը։ Ձիշդ յայտնի է միայն, որ Լիբը կայմակամը պահանջել է անգլիական հրամանատարից, որ անգլիական նաւաստիները չհեռանան իրանց նաւերից, որովհետև քաղաքում նրանց երևալը կարող է՝ իբր թէ անկարգութիւն առաջացնել...

—

Թիարբեքիրից լուրեր են գալիս, թէ այնտեղի նահանգապետը պահանջում է անցեալ տարի կողոպտուած հայ գիւղացիներից վճարել կառավարութեան բոլոր տուրքերը, և եթէ չկարողանան այդպէս անել, իրանց հողերը թիւրքերին յանձնեն։

Գօլոի անգլիական դեսպանութեան գրագուման միատր Ֆրէդ Մօրիսը նոր վերադարձաւ Ուրֆայից։ Նրա տեղեկագիրը լիակատար է և ցոյց է տալիս, որ Ուրֆայի նահանգիրները 1895 թուականին պատահած բոլոր արհաւիրքներից ստկալի են։

Նոյն լրագրին հեռագրում են Գօլոից ամսոյս 15-ին, թէ Բ. Դուռը դեռ չէ պատասխանել վեց պետութեանց յայտագրին, որ արել էին Զէյթունի վրայ մահմեդական կայմակամ նշանակուելուն պատճառով։

Ամերիկացի միսիոնէր միատր Կընապը այսօր ողջ առողջ յանձնուած է Ալէքսանդրէտտայի ամերիկացոց հիւպատոսի գործակալին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՒԲԱ. — Սպանիան վերջապէս զգում է իւր սխալը։ Այժմ միայն հասկանում է, որ Կուբայի վերաբերմամբ ինքը ոչ միայն անարդար, այլ և պետական չահերի տեսակէտից վերին աստիճանի վնասակար քաղաքականութեան էր հետևում։ Կարծելով, թէ Կուբա կղզու բնակիչների պահանջը կարող է ճնշել բռնի ոյժով, սկսից երկար ժամանակ այդ միջոցը գործ դնել։ Անպէն ծախքեր արաւ, զօրք, ռազմամթերք ուղևորեց, այնտեղ շատ աւերումներ ու կոտորածներ արաւ, մարդկութեան լաւագոյն մասի ցասումը գրգռեց իւր դէմ։ Եւ այդ ամենից յետոյ միայն զիջում է, յանկանում է Կուբայի իրաւացի պահանջներին գոհացում տալ։ Եւ զիջում է ոչ թէ այն պատճառով, որ կարևոր է համարում արդարութիւնը պաշտպանել, այլ որովհետև համոզուում է, թէ բռնի այժմ չէ կարելի արդարութիւնը խեղդել։ Եթէ մէկին ուզում էք չղթայի տակ պահել, դուք էլ ակամայ պէտք է չղթայուէք՝ նրան հսկելու համար։

Եւ ահա Սպանիան որոշում է Կուբայի բնակիչներին չղթայից ազատելով, իրան ևս ազատել չղթաներից՝ նիւթական ծանր վնասներից, իւր վարկը կորցնելու և լուսաւոր մարդկութեան ցասմանն արժանանալու, նոյն իսկ Կուբայից խպտռ զրկուելու վտանգից։

Նա Կուբայի գործերի վերաբերմամբ այժմ ձգտումն է ցոյց տալիս լսել այն ազնիւ և լուսամիտ մարդկանց, որոնց առաջ հեռացնում էր՝ նենգաբարուելով չարասիրտ և չհամոզ անձանց խաւար նպատակներին։

Առաջիկայ յունիսից Կուբայի կըզգին ռէֆորմներ է ստանում։ Այդ ռէֆորմների զօրաւելմամբ Կուբան գրեթէ ինքնավարութիւն է ստանում։ Իւրաքանչիւր համայնք ինքը իւր ներկայացուցիչներով պէտք է կառավարէ իւր գործերը։ Իսկ ամբողջ երկրի կառավարութիւնը յանձնվում է մի Բարձրագոյն Խորհրդի, որի անդամների կէսը կառավարութիւնից է նշանակվում։

«ԱՐՁԱԳԱՆՔԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՌՈՒՍԿՈՅԷ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ» ԳՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ապրիլի 24-ից.

ԹԵՀՐԱՆ.—Շահին սպանողը Միրզա-Մահմուդ-Ռիզա անունով միջին հասակով մի մարդ է և կողմնակից Ջէլալ-էդդինի ապստամբի, որին արտաքսել էին Պարսկաստանից։ Սպանողը խոստովանեց որ իրան ընտրել են Շահին սպանելու համար։ Երկու ամիս նա յարմար դէպք էր փնտռում, շատ անգամ էր մօտենում Շահին, բայց չէր յաջողվում բոլորովին մօտենալ։ Ուրբաթ օրը մարդասպանի երկու ազգական կանայք, որոնք հաղորդումն են ծառայում, նրան տեղեկացրին, որ Շահը գնալու է Աբդուլ-Ազիմ ուխտատեղին հիւրընդունելու համար։ Այդտեղ սպանելով Շահին, Միրզա-Մահմուդը ցանկացաւ անձնասպանութիւն գործել, բայց այդ բանին արգելը եղան իսկոյն ձերբակալելով նրան։ Ռիզան 8 հոգի անուանեց իբրև մասնակիցներ իւր յանցանքի։

ԼՕՆԴՕՆ.—«Times»-ին հաղորդում են Թեհրանից. — ապրիլի 22-ին Շահրազից ստացուած հեռագրին նայելով այնտեղ անկարգութիւններ պատահեցին։ Ջուխաները փախուած են։ Բանկն առաւօտը բացուեց և գինուորական պաշտպանութեան տակ է։ Կողոպտուած են ապրանքների պահեստները. երկոյեան ամբոխը փորձ փորձեց կողոպտել հրէաների թաղը, բայց յետ մղուեց։

Ժամանակատար խմբագիրը՝
ՓԻԼԻՊՊՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Հրատարակիչ՝
ՍԻՐԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ

(Կուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամէն օր, բացի կիւրակի օրերից.

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐ.

Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան, սիֆիլիսի և վէներական հիւանդութիւնների։

Կ. Մ. ՀԻՒՈՎԱՆՆԻ—9 –10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային հ.

Կին-բժիշկ Ա. Ի. ԴՈՒՆԱՅԵՎԱ - ՐՈՒԴԵՆԿՕ—11—12 ժ. կանանց և երեխայոց համար։

Ի. Ֆ. ՊՐՕՏԱՍՈՎԻՉ—12—1 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի և կրծքի հ. հրկուշաքթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ։

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—12—1 ժ. ներքին, երեխայոց և նեարդային հ. երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ։

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐ.

Ի. Ֆ. ՊՐՕՏԱՍՈՎԻՉ—5—6 ժ. երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ։

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—5—6 ժ. երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ։

Ա. Գ. ԴՈՒՐՅՈ—6—7 ժ. սիֆիլիսի, մէզի և սեռական օրգանների ներքին և մորթի հ.

Ա. Գ. ԴՈՒՐՅՈ քիմի-խոչոբացուցական հետազոտութիւն է անում մէզի, խոխի, արեան, կաթի և այլն։

Վճար 50 կ.։ Համախորհրդի (կոնսիլիում)և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ։

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿ· ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մշտական մահճակալների բաժնով

ԴՕՔՏ. Ի. Մ. ՄԱՐԿՈՍՈՎԻ

(ՆԱԽԿԻՆ ԴՕՔՏՕՐ ԿԱՐԳԵՉԵՆԿՈՅԻ)

Սօլօվակ, Զօզնեսենսկայա և Գուդովիչի փողոցների անկիւն №№ 9 և 13.

(ՏԵԼԵՖՕՆ № 273)

Հիւանդների ընդունելութիւն ամեն օր։

Ի. Մ. ՄԱՐԿՈՍՈՎ, ժամը 10—12 վէներական և սիֆիլիսի հիւանդութիւնների։

Ի. Ա. ՓՐԱԿՍԻՆ, ժամը 1—2 վիրաբուժական և մէզի հիւանդութիւնների (երեքշաբթի, հինգ. և շաբաթ օրերը)։

Ա. Բ. ԱԼԵՔՍԵԵՎ, ժամը 12½—2, ներքին և ջրային հիւանդութիւնների (երեքշ. հինգշ. շաբաթ և կիրակէ օրերը)։

Ֆ. Խ. ԴԱԴԶԻԱՅԻ, ժամը 12½—1½ ջրային հիւանդութիւնների (երկուշ. չորեքշ. և ուրբաթ օրերը)։

Ն. Վ. ՊԱՐԻՅԻԿԻ, ժամը 1—2, վիրաբուժական և մէզի հիւանդութիւնների, մերսել (մասսաժ) և սոկրաբուժութիւն (կիւրակէ, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ)։

Տ. Ի. ԲՈՒԴԵՆԿՕ, ժամը 12½—1½, ներքին հիւանդութիւնների (երկուշաբ., չորեքշ. և ուրբաթ օրերը)։

Ա. Ա. ՆՈՎԻՑԿԻ, ժամը 1—2, կանանց և մանկաբարձական հիւանդների (երկուշ., չորեքշ. և ուրբաթ օրերը)։

ԱՒԹԱՆԴԻԼՈՎ, ժամը 2—3, մանկաբարձութիւն և կանանց հիւանդութեանց։

Տ. Ի. ԲՈՒԴԵՆԿՕ և Ա. Բ. ԱԼԵՔՍԵԵՎ, մանրադիտակով քիմիական և բակտերիոլոգիական հետազոտութիւններ են կատարում՝ հետազօտութիւն մէզի, խորխի և արեան։

Հիւանդների ցանկութեամբ համաձորհուրդ է լինում։ Բուժարանում կան բաժանմունքներ — մարմնամարզական — մասսաժի և սոկրաբուժական։

Խորհրդի համար վճարն է ՄԻ ՌՈՒԲԼԻ։

Աղքատների համար ԶՐԻ է։ Համաձորհուրդների, անդամահատութեան, մասսաժի, մշտական մահճակալի, ելեքտրականութեան, լոգարանի և ցնցուղի համար առանձին համաձայնութիւն պէտք է կայացնել։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԱՐ ՈՒ ՉԵԻԻ ԴՊՐՈՑ

Թէօդօրի ՓԱՐԻԶՈՒ ՄՆՈՑՈՂՈՎ ձև սովորելու դասընթացը 15 ռուբլի է, իսկ կարի հետ միասին 25 ռուբլի։ Աւարտելուց վկայական եմ տալիս։ Ընդունում եմ պատուէրներ կանանց և երեխայոց զգեստների։ Անկիւն Միխայլովսկայա և Նեմեցկայա փողոցների, նոր տան Ալիվերդով № 81, վերին յարկ։ Դուռը նեմեցկայա փողոցից է, ձախակողմեան զանգակ։ (5—4)

ԳՐՔՈՑԿՆԵՐ

Ծովինար	20 կ.
Խարազի տղայ	40 »
Չէն թագաւոր	25 »
Աստուած աղքատի կերպարանքով	20 »
Էէքեաթներ	30 »
Գալօ Ալօ	10 »
Աստուած չճանաչող	10 »
Խուլ Խաչիկ	25 »

ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԵՄ ՅԱՆՁՆՈՒՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՒԱԿՆԵՐ

ԵՒ

ՊԱՆՓՔՓԵՔՆԵՐ

Աշխատութեանս առաջին ժողովածուն։

Հայ ընթերցողներից, ով ցանկանում է օգնել հրատարակութեան գործին, թող բաժանորդներ գտնի իւր շրջանում. իւ կողմից բաժանորդագրերից ոչ մէկի չեմ առաքում. բաժանորդագինն է 50 կոպ.։

Հասցէ՝ Редакція „Ардзаганкъ“ Камалянцу.

Քամալեանց Ս.

ՀԱՅՕՒԵԿՑԻՔ

ԹԻՖԼԻԶԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ

*g*1-ն Մարտի 1895 թ.

ՊԱՀԱՆՋՔ	Թղթ. դրամով:	Բաժիններում:	Ընդամենը:
1. Դրամարկղ (առձեռն թղթադրամ)	296,872 56	222,094 89	518,967 45
2. Ընթացիկ հաշիւ պետական բանկային բաժնում	400,308 88	1,229,199 25	1,629,508 13
3. Զեղչուած (Disconto) մուրհակաց երկու ստորագր.	2,966,320 66	1,192,411 69	4,158,732 35
4. Զեղչ. մուրհակաց մի ստորագր. ապահոված ծանոթ թղթ.	377,103 65	— —	377,103 65
5. Զեղչուած տոկոսաթղթ., կտրօնների և այլն.	36,545 97	5,761 25	42,307 22
6. Փոխառութիւն գրաւականով՝			
ա) Պետութ- ապահ. տոկոսաթղթ թղթերի	1,418,008 66	588,509 48	2,006,518 14
բ) ,, ոչ ,, ,, ,,	437,169 —	12,150 —	449,319 —
գ) Ապրանքների	— —	902,963 79	902,963 79
դ) Ոսկու և արծաթի	— —	15,198 14	15,198 14
7. Բանկի պատկանող տոկոսաթղթ թղթեր	1,703,002 44	147,678 25	1,850,680 69
8. Ոսկի և արտասահմանի փոխանակագրեր	80,882 89	28,298 61	109,181 50
9 Թղթակիցներ՝			
ա) Նոցա հաշիւը (Loro)	2,607,127 70	— —	2,607,127 70
բ) Բանկի հաշիւը (Nostro)	6,660,904 66	— —	6,660,904 66
10, Բաժինների հաշիւը Կենդրոնական վարչութեան հետ	2,683,768 54	— —	2,683,768 54
Կենդրոնական վարչութեան հաշիւը բաժինների հետ	— —	2,661,204 12	2,661,204 12
11. Գնումն և վաճառումն արժէքդրերի ըստ յանձնարարութեան.	119,000 —	— —	119,000 —
12, Պայմանաժամն անցուցած փոխառութիւն	29,536 —	15,605 —	45,141 —
13. Բողոքուած մուրհակներ	6,000 50	— —	6,000 50
14. Ընթացիկ ծախսեր	17,170 90	14,770 66	31,911 56
15. Կահ-կարասիք և սկզբնական ծախսեր	2,923 10	6,520 83	9,443 93
16. Ճետ ստացուելիք ծախսեր	7,982 26	7,048 42	15,030 68
17. Անշարժ կալուածք	— —	50,777 82	50,777 82
Բ. Ա.	19,850,628 37	7,100,162 20	26,950,790 57

ՊԱՐՏՔ	Թղթ. դրամով:	Բաժիններում:	Ընդամենը:
1. Հիմնական դրամագլուխ	1,000,000 —	— —	1,000,000 —
2. Առաջին վճար բաժնետոմսերի 3-րդ շրջանի	500,000 —	— —	509,800 —
3. Երկրորդ	19,800 —	— —	— —
4. Պահեստի դրամագլուխ	648,155 89	— —	648,155 89
5. Դրամագլուխ անշարժ կալքի չիշուցման	— —	2,499 33	2,499 33
6. Դրամական աւանդներ՝			
ա) Պայմանաժամով	4,674,705 22	1,813,695 —	6,488,400 22
բ) ցՊահանջ	285,446 —	167,182 —	452,628 —
գ) Ընթացիկ հաշուով, հասարակ	1,151,202 31	2,049,690 13	3,200,892 44
դ) ,, ,, պայմանաւոր	— —	179,192 57	179,192 57
7. Թղթակիցներ՝			
ա) Նոցա հաշիւը (Loro)	2,584,250 05	— —	2,584,250 05
բ) Բանկայի հաշիւը (Nostro)	5,870,357 56	— —	5,870,257 56
8. Բաժինների հաշիւը Կենդրոնական վարչութեան հետ	— —	2,659,107 22	2,659,107 22
Կենդրոնական վարչութեան հաշիւը բաժինների հետ	2,679,165 33	— —	2,679,165 33
9. Բանկայի բաժնատոմսերի անվճար կտրօնների բաշխը	3,589 46	— —	3,589 46
10. Չվճարուած տոկոսներ ապառնների ընթացիկ հաշիւների և այլ գործողութիւնների	100,402 39	46,478 64	146,881 03
11. Մատուցած տոկոսներ և յանձնարարականներ	84,054 54	39,328 78	123,383 32
12. Փոխանցիկ գումարներ	93,498 98	75,291 05	168,790 03
13. Սրդիւնք 1895 թ.	156,100 64	67,697 48	223,798 12
Բ. Ա.	19,850,628 37	7,100,162 20	26,950,790 57

Дозволено цензурою, Тифлисъ 25-го Апрѣля 1896 года.

Տպարան Մնացականի Մարտիրոսեանցի։

Типографія М. Мартиросянца и К°. На Михайловской ул. № 81.